Nødtvungent Forsvar.

Motto: Kjærligheden er langmodig, er velvillig; Kjærligheden bærer ikke Nid; Kjærligheden bruger ikke Fremfusenhed, opblæses ikke; den er ikke usømmelig, søger ikke sit Eget, forbitres ikke, tænker ikke Ondt; den glæder sig ikke over Uretfærdighed, men glæder sig ved Sandhed; den fordrager Alt, tror Alt, haaber Alt, taaler Alt. 1 Cor. 13, 4—7.

No. 8. } September 1882. { 1ste Aargang.

2 Thess. 2, 13.

„Men vi ere skyldige altid at takke Gud for Eder, af Herren elskede Brødre, fordi Gud har udvalgt Eder fra Begyndelsen til Salighed i Aandens Helliggjörelse og Sandheds Tro."

Vi har ogsaa her et af de Skriftsteder, som Prof. S. har paaberaabt sig som Skriftbevis for sin Fremstilling af Læren om Naadevalget. Det var ogsaa ganske naturligt, at han maatte anføre dette Skriftsted. Thi hvad der mangler i Rom. 8, 29 og Eph. 1, 4, for at de skulde kunne udgjøre Bevissteder for hans Lære, det synes ialfald at være tilstede her. Han har derfor ogsaa selv gjort opmærksom herpaa. Thi i „Naadevalgsstriden" Pag. 14 siger han: Med udtrykkelige Ord siger Paulus i 2 Thess. 2, 13: „Gud haver udvalgt Eder til Salighed i Aandens Helliggjørelse og Sandheds Tro"*). Han maatte altsaa her gjøre opmærksom paa, at Troen var udtrykkelig nævnt af Paulus i Forbindelse med Udvælgelsen til Salighed. Det var den nemlig ikke hverken i Rom. 8, 29 eller i Eph. 1, 4. Men, som vi har seet, forstod Prof. S. at lægge Troen ind i hine Steder. Her blir han sparet for denne Møie. Thi. Ap. nævner selv Troen i Forbindelse med Udvælgelsen til Salighed. Dog heller ikke

*) Udhævet af Prof. S.

her kan han nøie sig med at forklare Stedet, som det lyder, men der skal ogsaa her lægges ind Noget. Prof. S. siger nemlig om dette Sted i Naadevalgs-Striden Pag. 14: „Den evige Udvælgelse tog i Betragtning, hvem der vilde i Tiden komme til at staa i Aandens Helliggjørelse og Sandheds Tro. Derved at de Christne i Thessalonika stode i Aandens Helliggjørelse og Sandheds Tro, afgjordes ogsaa deres Udvælgelse til Salighed; thi kun saadanne, som annammede Naadens og Troens Gaver, vilde han udvælge og bestemme til Salighed, og han kjendte forud*) disse Christne som saadanne og beskikkede dem i Kristus „ikke til Vrede, men til at bekomme Saliggjørelse ved vor Herre Jesum Christum." 1 Thess. 5, 9.

Prof. S.'s Fortolkning af dette Sted er saaledes denne:

Gud har udvalgt Eder som saadanne, der efter hans Forudviden eller Forudkjenden stode i Aandens Helliggjørelse og Sandheds Tro, og han siger udtrykkelig at det var dette, at de stode i Aandens Helliggjørelse og Sandheds Tro, som afgjorde deres Udvælgelse til Salighed. Men hvor staar dette? Er det det, Paulus siger til Thessalonicenserne paa dette Sted? Nei og atter Nei. Her staar Intet om nogen Guds Forudviden eller Forudkjenden af dem som Troende. Dette har Prof. S. atter taget fra sin Fortolkning af Rom. 8, 29 og baaret ind ogsaa i dette Sted. Men nu er det det Uheldige, at Thessalonicenserbrevene ere de ældste af alle Pauli Breve. De vare skrevne flere Aar før Romerbrevet. De Christne i Thessalonika maatte derfor se til at forstaa dette Sted uden Romerbrevets Hjælp. Og det var ikke saa vanskeligt for dem at forstaa, hvad Paulus her skrev til dem. Han kalder dem sine „Brødre", han kalder dem „af Herren elskede Brødre", de vare altsaa blevne Christne, han minder dem om det. Dette vare de blevne derved, at „Gud havde kaldt dem ved hans Evangelium" (V. 14). For denne deres Christen-Stand var han skyldig at takke Gud, siger han. Men idet han skriver dette til dem, skriver han det saaledes, at han henfører deres Christen-Stand til Guds evige Udvælgelse som til sin sidste Aarsag og Kilde. „Vi ere skyldige", siger han, „altid at takke Gud for Eder, af Herren elskede Brødre." Og hvorfor var han skyldig at takke Gud for dem? Jo, „fordi Gud har udvalgt Eder fra Begyndelsen til Salighed i Aandens Helliggjørelse og Sandheds Tro." Hvorledes kunde Paulus skrive saaledes til dem? Hvoraf kunde han vide, at de vare udvalgte? Jo, han vidste det i Haabet deraf, at de vare Christne, at de vare „Brødre", at de ved Aandens helliggjørende Gjerning i Evangeliet vare komne til Sandheds Tro. Det at de vare troende Christne, det var for ham et Vidnesbyrd om, at de vare udvalgte til Salighed. Og hvorfor kunde dette for ham være et Vidnesbyrd om deres Udvælgelse? Jo, fordi Udvælgelsen til Salighed efter Pauli Lære ikke er nogen nøgen Beslutning om, at denne eller hin skal

*) Udhævet af Prof. S.

blive salig, men fordi Udvælgelsen til Salighed er en „Udvælgelse til Salighed i Aandens Helliggjørelse og Sandheds Tro," altsaa en saadan Udvælgelse, hvori Aandens Helliggjørelse og Sandheds Tro er medindbefattet som Maaden og Veien, hvorpaa Udvælgelsens Endemaal, som er Saligheden, alene opnaaes. Nu vare de Christne i Thessalonika paa denne Vei, paa den rette Salighedens Vei, deri ser han et Vidnesbyrd om, at Gud havde udvalgt dem til Salighed, derfor maatte han takke Gud for dem. Paulus siger altsaa ikke her som Prof. S. paastaar, at de vare udvalgte, fordi Gud havde forudseet dem som Christne; thi der staar Intet om nogen Guds Forudseen. Men han siger, at de vare Christne, fordi de vare udvalgte til Salighed i Aandens Helliggjørelse og Sandheds Tro.

At dette er den rigtige Fortolkning af dette Sted ville vi se ved den nærmere Gjennemgaaelse deraf.

De Spørgsmaal, som her maa besvares, ere følgende:

1) Hvortil maa Udtrykket i „Aandens Helliggjørelse og Sandheds Tro henføres? og 2) hvad betyder her Præpositionen „i" eller rettere den græske Præposition „en", hvormed Udtrykket „Aandens Helliggjørelse og Sandheds Tro knyttes til det Foranstaaende? Det første Spørgsmaal er altsaa dette: hvortil maa Udtrykket „i Aandens Helliggjørelse og Sandheds Tro henføres"? Prof. S. henfører det, som vi allerede har seet, til Ordet „Eder" og læser altsaa dette Sted, som om der stod: „fordi Gud har fra Begyndelsen udvalgt til Salighed Eder, som vare i Aandens Helliggjørelse og Sandheds Tro? Er denne Forbindelse mulig? Nei, den er ikke mulig. I Grundtexten kommer der hele 6 Ord imellem „Eder" og Udtrykket „i Aandens Helliggjørelse og Sandheds Tro." Endvidere gjælder her det samme som ved Eph. 1, 4. En saadan Tanke som den, Prof. S. her vil finde udtalt, vilde Ap. have udtalt ganske anderledes. De største Authoriteter paa dette Gebet, en Curtius f. Ex. siger, at han maatte have udtalt den paa en af to Maader. Enten havde han sagt: hoti heilato ho theos ap arches hymas tous en hagiasmo etc. .... eller .... hymas en hagiasmo etc. .... ontas. Prof. S. har ingensomhelst Ret til saaledes at sætte sig ud over den grammatisk rigtige Forbindelse. Og hvad er den grammatisk rigtige Forbindelse? Den er enten at forbinde dette Udtryk med det umiddelbart foranstaaende „til Salighed" som f. Ex. Kappe, Flatt, Schott, Baumgarten-Crusius, Hofmann og Riggenbach gjøre, eller, hvad der synes os det naturligste, med andre Fortolkere som f. Ex. Lünemann, at forbinde det med det samlede Begreb „udvalgt til Salighed", saa at altsaa Meningen blir den: Gud har udvalgt Eder fra Begyndelsen til Salighed i Aandens Helliggjørelse og Sandheds Tro ɔ: med den ledsagende Omstændighed, paa den Maade, at Aandens Helliggjørelse og Sandheds Tro er medoptaget og medindbefattet i Udvælgelsen som det Middel, hvorved Udvælgelsens Maal alene

kan opnaaes. Dette Sted beviſer ſaaledes for os, at den af Aanden virkede Tro paa Evangeliets Sandhed hører med til Udvælgelſens Orden, hører med i ſelve Udvælgelſens Beſlutning ſom det Middel, den Vei og den Maade, hvorpaa Gud beſluttede at føre de Udvalgte til Udvælgelſens Maal, den evige Salighed. Udenfor denne Orden er Ingen udvalgt til Salighed. Udenfor denne Orden kommer Ingen til Saligheden. De, ſom blive ſalige, og ſom ere udvalgte til Salighed, det er alene ſaadanne, ſom her i Tiden vandre i Aandens Helliggjørelſe og Sandheds Tro. Der er ingen anden Vei til Saligheden, og de Udvalgte maa derfor vandre paa denne Vei til Saligheden. De, ſom ikke ville vandre paa denne Vei, de, ſom indtil Enden blive i Ondſkab og Vantro, de blive ikke ſalige, de ere heller ikke udvalgte til Salighed. Gud vilde have udvalgt dem ogſaa, men han kunde ikke, fordi de ikke vilde blive ſalige paa den Maade, Gud vilde, nemlig i Aandens Helliggjørelſe og Sandheds Tro.

Det Udvælgelſes Begreb, ſom vi altſaa efter dette Sted faſtholde, er det ſamme, ſom Konkordieformelen har faſtholdt, idet den ſiger: „Og Gud har i dette ſit Raad, Forſæt og Beſkikkelſe ikke alene i Almindelighed beredet Saligheden, men har ogſaa i Naade ihukommet hver eneſte Perſon af de Udvalgte, ſom ved Chriſtus ſkulle blive ſalige, udvalgt ham til Salighed og beſluttet, at han vil paa **den Maade** ſom nu er nævnt (nemlig i de ſaakaldte 8 Punkter), ved ſin Naade, Gaver og Virkning bringe, hjælpe, befordre, ſtyrke og opholde ham dertil.“

Deu Maade, ſom Konkordieformelen har nævnt i de 8 Punkter, det er den ſamme Maade, ſom Paulus i vort Sted har betegnet med Udtrykket „i Aandens Helliggjørelſe og Sandheds Tro.“

Det næſte Spørgsmaal blir nu dette: Kan Præpoſitionen en (i) have denne Betydning? Hertil ville vi da ſvare: Der findes en Mangfoldighed af Steder i det Nye Teſtamente hvor Præpoſitionen en er brugt i den ſamme Betydning. Saaledes f. Ex. 1 Kor. 2, 7: Vi tale Guds Visdom i Hemmelighed ɔ: gjennem Hemmelighed, gjennem hemmelighedsfuld Tale, eller, idet vi forkynde Eder hemmelighedsfulde Ting, vi tale Guds Visdom i Form af Hemmelighed. Ap. Gj. 17, 31 hedder det, at Gud ſkal dømme Jorderige med Retfærdighed, egentlig i Retfærdighed ɔ: paa retfærdig Maade. I 1 Tim. 2, 7 kalder Ap. Paulus ſig en „Hedningernes Lærer i Tro og Sandhed“ ɔ: en Lærer, ſom farer med Tro og Sandhed, en tro og ſanddru Lærer, en Lærer, ſom forvalter ſit Embede med Troſkab og Sandhed. Og ſaaledes fremgaar det af mangfoldige Steder, at den græſke Præpoſition en (i) er brugt i det Nye Teſtamente for at angive de ledſagende Omſtændigheder, Arten og Maaden, hvorpaa Noget ſker eller fuldbyrdes. Saaledes ogſaa paa vort Sted. Hvad Ap. betegner med dette Udtryk er dette: Udvælgelſen til Salighed ſkede (med

den ledsagende Omstændighed) paa den Maade, at „Aandens Helliggjørelse og Sandheds Tro" var et Moment i den, var en Del af den, hørte med i denne Beslutning som den Vei og Maade, hvorpaa de Udvalgte skulde blive salige. Ligesaa fast som det staar, at de Udvalgte blive salige, fordi Guds Udvælgelse ikke kan feile, ligesaa fast staar det ogsaa, at de Udvalgte ikke blive salige uden ved Aandens Helliggjørelse og Sandheds Tro, fordi dette Sidste ligesaa vel er en Del af Udvælgelsens Beslutning, som det Første.

Naar da Spørgsmaalet tilsidst blir, hvad der er den rette Oversættelse af dette Udtryk, saa ville vi ikke oversætte det med „til Aandens Helliggjørelse og Sandheds Tro", skjønt dette ikke giver nogen skriftstridig Mening, da i andre Skriftsteder „den sønlige Udkaarelse" (Ef. 1, 5) og „Lydighed og Renselse ved Christi Blod" (1 Petr. 1, 2), altsaa ogsaa „Aandens Helliggjørelse og Sandheds Tro er sat som det nærmeste Maal for Udvælgelsen. Men vi ville blive ved Luthers og vor norske Oversættelse: „i Aandens Helliggjørelse og Sandheds Tro."

Naar den Engelske Bibel oversætter "through sanctification of the spirit and belief of the truth", og den svenske Bibel har Oversættelsen „genom Andans helgelse osv.", saa se vi, at ogsaa disse Oversættelser gjengive den rette Mening af dette Sted. Vi forstaa altsaa Stedet saaledes, at Apostelen her har villet betegne, at Udvælgelsen skete paa den Maade, at Troen paa Evangeliets Sandhed, virket ved Aandens Helliggjørelse, blev af Gud fastsat som den Vei og Maade, hvorpaa de Udvalgte skulde blive salige.

Hermed har vi nu afsluttet Gjennemgaaelsen af de Skriftsteder, som Prof. Schmidt især har paaberaabt sig til Støtte for sin Fremstilling af det omtvistede Lærepunkt om Naadevalget. Vi har søgt at paavise, at det, som Prof. S. vil bevise med disse Skriftsteder, ikke lader sig bevise med dem. Thi den Lære, at Gud udvalgte de Udvalgte, fordi han forudsaa deres indtil Enden bestandige Tro, den Lære findes ikke i nogen af disse Steder. I intet af dem sættes Troen som Udvælgelsens Aarsag. Det faar man kun frem ved en vilkaarlig Fortolkning af dem, ved at bære ind i dem sine egne forudfattede Meninger. Som vi saa ved Gjennemgaaelsen af Rom. 8, 28: „Thi dem, han forud kjendte", gaar Prof. S. udenvidere ud fra den Forudsætning, at Ordet proegno ɔ: forud kjendte, paa dette Sted betyder det samme som forud vidste eller forud saa, en Betydning, som Ordet, efter hvad vi mene at have paavist, ikke har, hverken paa dette Sted eller flere andre Steder, hvor Talen er om Udvælgelsen. Naar Prof. S. alligevel under Synodemødet i Blair i sin lange Tale Lørdag Formiddag paastod, at Konkordieformelen har opfattet Ordet „forudkjendte" som et Udtryk for Guds Præsciens eller Forudviden, saa er dette en ligesaa løs Paastand, som sa

meget andet af, hvad han under denne ulykkelige Strid har fremført. Man vil forstaa det ved blot at se efter, hvor Konkordieformelen omhandler Guds Forudviden og hvor den omhandler Guds Udvælgelse eller Prædestinationen. Hvor den omhandler Guds Præsciens eller Forudviden, citerer Konkordieformelen ikke Rom. 8, 29; men den citerer Dan. 2, 28; Math. 10, 29; Ps. 139, 16 og Es. 37, 28. Hvor Konkordieformelen derimod omhandler Udvælgelsen eller Guds Forudbestemmelse til Salighed, der citerer den disse Ord: „Hvilke Gud forud kjendte osv."

Og hvorledes citerer Konkordieformelen dette Skriftsted? Den citerer det efter Luthers Oversættelse saaledes: „Die Gott versehen, erwählet und verordnet hat, die hat er auch berufen", hvilke Ord i den latinske Udgave af Konkordieformelen ere gjengivne saaledes: „Quos praedestinavit, elegit et praeordinavit (inquit Paulus Rom. 8, 29 sq.), hos et vocavit", hvoraf vi klart se, at Ordet „proegno", forud kjendte, er gjengivet med det tydske Ord „versehen" (forudbestemte) og det latinske Ord „praedestinavit" (forudbestemte). Konkordieformelen mener saaledes med os, at Ordet „forudkjendte" i Rom. 8, 29 betyder forudbestemte; at det altsaa er et Udtryk for Guds naadige Villie. Thi den Forudbestemmelse, Skriften og Bekjendelsen kjender, er alene en Forudbestemmelse til Salighed.

Hvad vi finde i Rom. 8, 29 er derfor ikke det, at Gud har beskikket dem til at vorde ligedannede med hans Søns Billede, som han forudsaa som Troende, endnu mindre finde vi det, at den forudseede Tro var Aarsagen til Udvælgelsen, men vi finde det, at 'dem', som Gud i Naade forudbestemte til Salighed, dem beskikkede han ogsaa at vorde ligedannede med sin Søns Billede. Hvad Eph. 1, 4 angaar, saa har vi ogsaa under Gjennemgaaelsen deraf seet, at det, som Paulus paa dette Sted lærer, er det, at Guds Udvælgelse til Salighed er grundet paa Christi Fortjeneste. Vi finde heller ikke der den Lære, at Troen gik forud for Udvælgelsen som en af dens Aarsager, vi finde kun det, at Udvælgelsen er begrundet i Christi Fortjeneste. Og hvad nu endelig 2 Thess. 2, 13 angaar, saa er heller ikke der lært, at det var den forudseede Tro, som var Aarsagen til Udvælgelsen, men vi finde, at Udvælgelsen til Salighed skede paa den Maade, at Troen blev medoptaget i Udvælgelsens Beslutning som det Middel, den Vei og den Maade, hvorpaa Gud vilde føre dem, som han af Naade for Christi Skyld havde udvalgt til den evige Salighed.

Det er derfor saa langt fra, at disse ovennævnte Skriftsteder indeholder noget Bevis for Prof. Schmidts Fremstilling af Læren om Udvælgelsen, at de meget mere bevise Rigtigheden af vor Fremstillingsmaade. Thi disse Skriftsteder bevise, hvad vi forstaa ved Udvælgelsen,

de bevise, at det er bibelsk Lære, hvad vi bekjendte paa Synodemødet i Springgrove i vor 2den Modsats, nemlig at

„Udvælgelsen er en Handling af Guds naadige og barmhjertige Villie (Rom. 8, 29), hvorefter han fra Evighed af for Christi Skyld (Eph. 1, 4) har besluttet gjennem Saliggjørelsens Orden ved Troen paa Christum at frelse dem, som virkelig blive frelste (2 Thes. 2, 13)."

H. H.

(Indsendt).

Hvad er calvinistisk Lære om Udvælgelsen,

og hvilket Forhold finder Sted mellem den og den luth. Kirkes Udvälgelsesläre?

Som desværre altfor vel bekjendt, blive i denne Tid en stor Del af vor Synodes Præster frisktvæk beskyldte for at lære calvinistisk om Naadevalget, og da vist Mange, som læser disse grove Beskyldninger, ikke kjende nøiere til hvad Calvinisterne virkelig lære om dette Spørgsmaal, og derfor heller ikke kunne være istand til at bedømme Beskyldningernes Værd, saa turde det ikke være overflødigt at meddele noget om, hvori den calvinske Naadevalgslære bestaar. Dr. H. E. F. Guericke, theol. Professor i Halle, Tydskland, og almindelig bekjendt for sin Troskab mod den luth. Kirkes Bekjendelse, behandler i sin „Allgemeine christliche Symbolik" den calvinske Udvælgelseslære temmelig fuldstændigt. Da saavel Dr. Guerickes Person som hans grundige Kjendskab til Kirkens Historie maa være os en Borgen for, at vi hos ham vil finde en upartisk og alsidig Fremstilling af Spørgsmaalet, saa vil vi nu lade ham sige os, hvad calvinistisk Udvælgelseslære er.

I sin Symbolik, Side 431 og 32 siger han: „Guds Præscients (Forudviden) og Prædestination (Forudbestemmelse) falde hos Calvin i enhver Henseende ganske sammen. Gud ser, siger han, paa ingen anden Maade de tilkommende Ting forud, end fordi han (fra Evighed af) har besluttet, at det skal ske saaledes og ikke anderledes, en Udtryksmaade, som, strengt taget, visselig indbefatter i sig den mest afgjorte Fatalismus (forudbeskikket Skjæbne). Saa er nu ogsaa de første Menneskers Synd prædestineret af Gud; — uden denne Guds Raadslutning med Hensyn allerede til den første Synd vilde jo Guds Almagt være utænkelig. Disse spekulative Præmisser (Forudsætninger) bestemme da det ganske calvinske System angaaende Prædestinationen, hvorved han da ogsaa sekundær ud af en ensidig Opfattelse af Bibelsteder stræbte videre at begrunde det ...... Prædestinationen er saaledes for ham den evige, uforanderlige Viljesbeslutning af Gud, i Kraft af hvilken han en Gang for alle Gange har bestemt hos sig selv, hvad der skal ske med ethvert Menneske. Ifølge denne Raadslutning har Gud skabt

Menneskeheden i to Dele, i to forskjellige Hensigter; den ene større Del af Menneskeheden til Fordømmelse for paa dem at forherlige sig ved Aabenbarelsen af sin straffende Retfærdighed, — skjønt visselig ogsaa deres Skyld er igjen kun betinget ved den guddommelige Raadslutning —; den mindre Del, de Udvalgte, for paa dem at forherlige sig ved sin Naade og Kjærlighed. De Sidstes Udvælgelse kan ikke tænkes uden de Førstes Forkastelse; dem, som Gud ikke har udvalgt, forkaster han, og det af ingen anden Grund, end fordi han vil udelukke dem fra sine Børns Arvedel. Denne guddommelige Vilje — fortsætter Calvin for at afrunde sit System — er den helligste; Mennesket skal kun ikke efter sine indskrænkede Tanker dømme over ham; ellers maatte ogsaa det ufornuftige Dyr gaa i Rette med Gud over, at han har gjort en uretfærdig Forskjel mellem det og Mennesket.

Derved gjør Calvin Forskjel mellem et almindeligt Kald, i Kraft af hvilket Gud ved Ordets udvortes Prædiken indbyder alle Mennesker til sig, ogsaa dem, hvem han derved kun giver Anledning til at falde dybere, og et specielt Kald, som han værdiger kun de Troende, de Udvalgte, idet han ved indvortes Oplysning bevirker, at det prædikede Ord slaar Rødder i Hjertet. Af dette de Udvalgtes Tal kan naturligvis Ingen gaa fortabt, da de fra Evighed af ere bestemte; men heller ikke nogen Fordømt kan komme til Saligheden; i de Udvalgte virker saaledes den guddommelige Naade nødvendigt med absolut Uimodstaaelighed.

I det Hele er da Hovedpunkterne i den calvinske Lære følgende:

1) Over Menneskets Bestemmelse til Salighed eller Fordømmelse afgjør ene og alene et absolut Guds Dekret uden Hensyn til Menneskets Beskaffenhed.

2) Denne Guds Viljesbeslutning er ligesaavel virksom til de Forkastedes Fordømmelse som til de Udvalgtes Salighed.

3) Bestemmelsen til Salighed er et Decretum particulare; det har Hensyn blot til en Del af Menneskeslægten, paa hvilken den guddommelige Naade forherliger sig, medens den guddommelige Retfærdighed aabenbarer sig paa den anden til Fordømmelse bestemte Del.

4) Kun i Kraft af den guddommelige Forudbestemmelse bliver Kaldelsen og Evangeliets Prædiken paa de Udvalgtes Gemytter virksomme til Tro og Helliggjørelse, paa de Forkastedes Sjæle blive de nødvendig uden Virkning.

5) De Forkastede gaa just ligesaa uigjenkaldelig forlorne, som de Udvalgte blive reddede; Naadens Virkninger ere nemlig uimodstaaelige.

Stahl sammenfatter meget præcis den hele calvinske Lære om Prædestinationen i disse Ord: Gud har fra Evighed af ved et absolut Dekret bestemt Menneskene, den ene Del til Fromhed og Salighed, den anden Del til Ugudelighed og Fordømmelse, uden Hensyn til nogen forudgaaende eller forudseet Virksomhed af Menneskene selv. Denne evige Forudbestemmelse er med Hensyn til Ugudeligheden just saaledes som med Hensyn til Fromheden, ikke en blot Forudviden, men en Guds Forudforordning. Gud har

positiv villet, at en Del af Menneskene skulle blive syndige og fordømte, han har kun dertil skabt dem. Han har gjort dette i den Hensigt, at hans Navn ogsaa ved Fordømmelsen af Overtræderne skal blive forherliget. De, som han har bestemt til Salighed, de Udvalgte, maa derfor antage Naaden og maa blive bestandige i Naaden. Naaden er for de Udvalgte uimodstaaelig og kan ikke tabes. De, han har bestemt til Ugudelighed, til Aabenbarelse af sin Herlighed ved deres Fordømmelse, kan ikke komme til Tro og Fromhed, Gud lader dem enten ikke forkynde sit Evangelium, eller lader dem ikke tro derpaa eller ikke blive bestandige i Troen. Menneskene kan Intet forandre med Hensyn til deres Lod for Evigheden, hvilken før deres Villen og Gjøren og uden Hensyn dertil er besluttet over dem. Ogsaa den første Synd allerede, Adams Fald, beror paa Forudbestemmelsen, (supralapsarisk Prædestination). Ogsaa det (Adams Fald) er af Gud ikke blot forudseet, men for hint Endemaals Skyld forud forordnet, saa at Adam ikke kunde lade være at falde." Saalangt Dr. Guericke.

Af denne Fremstilling mærke vi os for det Første, at efter Calvins falske Lære om Prædestinationen gaar Guds Forudbestemmelse af en Del Mennesker til Salighed forud for alt Andet, Gud har besluttet at gjøre til Synderes Frelse, altsaa ogsaa forud for Beslutningen om at sende Sønnen til Verden. Men derfor er Calvins Udvælgelse en absolut, den er ikke bestemt ved noget Andet. Medens den luth. Kirke ikke vil vide af nogen Udvælgelse til Salighed uden paa Grundlag af Christi Forsoning for alle Mennesker, saa lader Calvinisterne Christi Forsoning være en Følge af Udvælgelsen; for at frelse de i Forveien absolut Udvalgte sendte Gud sin Søn, og han sendte ham kun for disse. Deraf følger nu igjen, at Evangeliets Kaldelse til Troen paa Christus ikke gjælder for fuldt Alvor Andre end de Udvalgte. „De Ikkeudvalgte elskede Gud aldrig", siger Calvinisten Beza, „hvorfor han ogsaa enten slet ikke kalder dem, eller om han og kalder dem, saa er dog Kaldelsen ganske og aldeles uvirksom, fordi det prædikede Ord træffer Ørene, men kommer ikke til Hjertet og bevæger ikke til Omvendelse." For en streng Calvinist maa derfor Alt komme an paa at vide, om han er absolut udvalgt; thi skulde han tvivle derpaa, saa kunde han heller ikke være vis paa, at Guds Kald til ham er alvorlig ment. Medens Lutheranere, der vide, at deres Salighed alene er at søge i Christus, i Troen paa ham og ikke i en absolut Udvælgelse, ingenlunde betragter Læren om Udvælgelsen som nogen Hovedlærdom — Hovedlærdommen for en luth. Christen er Retfærdiggjørelsen af Troen —, saa maa det for Calvinisterne netop være omvendt, for dem maa Prædestinationslæren just være Grundlærdomme, det Alt beherskende Princip. Og saa er det i Virkeligheden ogsaa. Quenstedt skriver derom saaledes: „Calvinisterne gjør den absolute Prædestination af visse Mennesker til Salighed til deres Troes næste og indre Fundament, af hvilken Prædestination de fremleder fast alle øvrige Artikler, som hører til Menneskets Gjenoprettelse, nemlig

Dekretet om Sønnens Sendelse, om Christi Lidelse, Død og Fortjeneste, om hans Fyldestgjørelse, hvor vidt den strækker sig, om den Saliggjørendes Kald, om Tilbydelsen og Anvendelsen af de til Frelse og Omvendelse nødvendige Midler, om disse Midlers, nemlig Ordets og Sakramenternes, Virksomhed ......, hvorfor det absolute Dekret er med Rette kaldt Hovedet, Kilden og Oprindelsen til de øvrige calvinske Vildfarelser." (Efter L. u. W. for 1881, S. 459). Forsaavidt Calvinisterne lære en absolut og i enhver Henseende ubetinget Udvælgelse af en Del Mennesker til Salighed, er deres Lære aldeles forskjellig fra den lutherske Lære om Udvælgelsen; thi den vil ikke vide af nogen absolut Udvælgelse, men kun en Udvælgelse i Christus, der efter Erhvervelsen er ligemeget Frelser for Alle. Den kjender selvfølgelig heller ikke noget Evangeliets Kald, som ikke er alvorligt ment, ligesaalidt som den vil vide af et Evangeliets Kald, som ikke kan modstaaes; nei, den lutherske Kirke tror og bekjender, at Evangeliet er lige kraftigt og Kaldet lige alvorligt ment, enten det kommer til en Udvalgt eller en Ikkeudvalgt, dog saa, at dette Kald paa ethvert Punkt kan modstaaes.

Dernæst skulle vi mærke os, at Calvinisterne lære en Udvælgelse ikke blot til Salighed, men ogsaa til Fordømmelse. Derved falder for dem Guds Forudviden aldeles sammen med hans Forudbestemmelse. Alt, hvad Gud ifølge sin Alvidenhed ved og ser forud, altsaa ikke blot det Gode, men ogsaa det Onde, har han ogsaa absolut allerede fra Evighed af forud bestemt. Dette Sidste, Forudbestemmelsen til Død, og altsaa ogsaa den derpaa grundede Sammenblanding af Guds Forudviden og Forudbestemmelse, forkaster den lutherske Kirke paa det Bestemteste (se Konkordief., Grundig Forkl., 11te Art. §§ 2 og 3); thi den gjør ikke Gud til Syndens og Fordømmelsens Aarsag; det er alene Djævelen og Menneskene selv. Derimod lære ogsaa Lutheranerne en Udvælgelse og Forudbestemmelse til Salighed, og forsaavidt er her et Lighedspunkt mellem dem og Calvinisterne. Visselig er, som sagt, denne Lutheranernes Udvælgelse til Salighed ingen absolut; thi den er bestemt ved og har sin Grund i Christi blodige Offer for Verdens Synd; men den er alligevel en fri, den har sin Grund og Aarsag alene i Gud, i „Guds Barmhjertighed og Jesu Christi Fortjeneste"; thi Gud saa Intet i os faldne Syndere, som kunde bevæge ham til at udvælge eller forudbestemme den Ene fremfor den Anden." Derfor er det falskt og urigtigt, naar der læres, at ikke alene Guds Barmhjertighed og Christi allerhelligste Fortjeneste er Aarsagen til vor Udvælgelse, men at der ogsaa i os er en Aarsag dertil, formedelst hvilken Gud har udvalgt os til det evige Liv, Thi ikke alene, før vi have gjort noget Godt, men ogsaa, før vi bleve fødte, har han udvalgt os i Christo, ja, førend Verdens Grundvold blev lagt osv." (Konkordief., Grundig Forkl., 11te Artik., § 57). Om den Lighed, som til en vis Grad i dette Punkt finder Sted mellem Lutheranernes

og de Reformertes Udvælgelseslære, udtaler Dr. Guericke sig i sin Symbolik, Side 440, saaledes: „Den (luth. Kirke) erklærede sig — kort sammenfattet — i det Væsentlige, hvad Sagen angaar, enig med den reformerte Kirke, forsaavidt man henfører Prædestinationen til Udvælgelsen til Salighed; dog afgjort uenig, forsaavidt man udvider den ogsaa til Forkastelsen til Fordømmelse.“ Fremdeles udtaler Guericke sig i sin Kirkehistorie om Forholdet mellem begge Kirkers Prædestinationslære saaledes: „Calvin havde nemlig i al Strenghed og til den yderste Haardhed spekulativt og praktisk systematisk udviklet Læren om en aldeles ubetinget Prædestination, saavel med Hensyn til de Udvalgte som de Forkastede, og faststillet den i den reformerte Kirke som rigtig Kirkelære, ja som Systemets Middelpunkt. Den ene, væsentlige Side af denne Lære (Læren om den menneskelige Natur som aldeles fordærvet og om Guds aldeles frie Udvælgelse til Salighhed i Christo) havde vistnok ogsaa den lutherske Kirke altid paastaaet, og kun Melanchton var semipelagianiserende afvegen derfra, uden at hverken den synergistiske Strids for ham ugunstige Gang, eller Calvins Tiltale kunde føre ham tilbage til hans egen tidligere Overbevisning.“ (Se Guerickes Kirkeh., oversat af U. Sverdrup, 2den Del, S. 287). Lidt længer nede siger Guericke videre: „Hin ovenfor betegnede ene Side (altsaa Prædestinationen til Salighed), vistnok dens Basis, fastholdt nu ogsaa hele den lutherske Kirke fremdeles paa det Strengeste, især efter den synergistiske Strid; men for den klart udtalte Calvinske Prædestination maatte man, og det ikke blot under melanchtonsk, antiflaciansk og anticalvinistisk Indflydelse, men ogsaa paa Grund af Sagens Natur nødvendig skrækkes tilbage, og man vilde i ethvert Tilfælde skille sig fra samme, men aldeles uden den forkastede Synergisme og den hæretiske Semipelogianisme.“

Altsaa, paa samme Tid som den lutherske Kirke holder fast ved en virkelig Naadens Udvælgelse til Salighed og forsaavidt stemmer overens med den reform. Kirke, saa forkaster den en Udvælgelse til Død og dermed da ogsaa den forfærdelige Lære, at der hos Gud skal være en forskjellig Vilje ligeoverfor de forskjellige i sin naturlige Tilstand værende Mennesker. Men, idet den gjør dette og paa samme Tid fastholder Læren om Menneskenes fuldkomne Fordærvelse ved Synden og fuldstændige Udygtighed til alt Godt, bliver visselig dens Udvælgelseslære saare inkonsekvent og ufornuftig. Den fornuftige Nysgjerrighed har da ogsaa her fundet og finder sig fremdeles foranlediget til en hel Del Spørgsmaal, og det for det Meste af det Slags, at intet Menneske i Verden kan give et rigtig fornuftigt Svar derpaa. Forsaavidt passer her ret godt Ordsproget: „En Daare kan spørge mere, end ti Kloge kan svare.“ F. Ex.: Hvorledes kan Gud have forudbestemt kun nogle Mennesker til Salighed og alligevel alvorligt ville Alles Salighed? Hvorledes kan Christus være sendt som en Frelser til Verden for Alle, naar det er

for hans Skyld alene, at Gud udvælger Nogle? Hvorledes kan Gud have forudbestemt kun en Del til Salighed, og endda ikke have forudbestemt Nogen til Fordømmelse? Det er ingen Vanskelighed at gjøre en hel Del Spørgsmaal og Indvendinger af samme Art, og dersom Nogen sætter sig som Opgave kun at rive den luth. Kirkes Lære om Udvælgelsen istykker, saa vil han visselig kunne gjøre dette paa en forholdsvis letvindt Maade og endda være vis paa at faa de fleste Menneskers udelte Bifald. Men har da den lutherske Kirke intet Svar paa slige Spørgsmaal? Aa jo, den har Svar, og dens Svar er ogsaa fuldt tilfredsstillende for dem, som har lært af Hjertet at sige: „Tal, Herre, din Tjener hører"; thi dens Svar lyder: „Der staar skrevet." Men dette Svar er slet ikke tilfredsstillende for den kloge, nysgjerrige Fornuft. Og skulde det gjælde, at den mest begribelige Lære om Udvælgelsen er den rigtigste, da kommer nok den luth. Kirke allerbagest i Rækken; thi hidtil har den ikke kunnet øine nogen Vei, paa hvilken den ser Mulighed for at komme til en virkelig fornuftig Løsning paa de mange Spørgsmaal, som ligger saa overmaade nær at gjøre ianledning dens Udvælgelseslære. Hermed skal det naturligvis ikke være sagt, at Ingen i den luth. Kirke har forsøgt at løse disse Gaader. Jo, det har været forsøgt og det forsøges den Dag idag, og i vor Tid er det vel de Fleste, som ogsaa mene at have fundet en Løsning, og denne skal da være at søge i Menneskenes forskjellige Forhold til den Helligaands Gjerning gjennem Naadens Midler. At Nogle ere udvalgte maa forklares derved, hedder det, at disse forholder sig bedre, eller ialfald modstaar mindre, naar Guds Aands Kald kommer til dem, end de Andre gjøre, som ikke ere udvalgte. Og det var desværre Luthers Medarbeider Melanchton, som efter Luthers Død bragte denne Lære ind i den lutherske Kirke. Fra først af lærte Melanchton med Luther, at Mennesket i uigjenfødt Tilstand er aldeles ude af Stand til enhversomhelst Medvirken i sin Omvendelse; men i en Udgave af sin Laci, der er trykt 1552, skriver han blandt Andet følgende: „Da Forjættelsen er almindelig, og ingen modsigende Viljer er i Gud, saa maa nødvendigvis i os være en Aarsag til den Forskjel, hvorfor Saul bliver forkastet og David antagen, d. e., i disse To maa nødvendigvis være et forskjelligt virksomt Forhold (til Naaden)." Her var Begyndelsen gjort til den falske Lære, at Mennesket er medvirkende i sin Omvendelse (Synergisme). Dette angaar vistnok nærmest Læren om en Synders Omvendelse. Men er paa denne Maade først Hemmeligheden i Omvendelseslæren borttagen, saa er den selvfølgelig ogsaa borttagen fra Læren om Udvælgelsen; thi som Gud i Tiden finder Menneskene, saadanne saa han dem allerede fra Evigheden af. Herved er nu visselig baade Læren om Udvælgelsen og om Omvendelsen bleven forklarlig og forstaaelig, men desværre paa Sandhedens Bekostning; thi hvor staar det skrevet, at, naar et Menneske bliver omvendt og saligt, saa kommer det deraf, at dette Menneske

har forholdt sig bedre eller modstaaet mindre end andre Mennesker, som ikke blive omvendte og salige? Derfor har ogsaa den lutherske Kirke i sin Bekjendelse ligefrem forkastet en slig Forklaring af Omvendelsens og Udvælgelsens Hemmelighed som stridende mod Skriftens Lære om Menneskets fuldkomne Fordærvelse ved Synden. (Se især Konkordieformelens 2den og 11te Art.). Men hermed er i Virkeligheden forkastet ogsaa den Løsning eller Forklaring af Udvælgelsens Hemmelighed, som Mange mene at finde i Udtryksmaaden: intuitu fidei, d. e., at Gud udvalgte en Del Mennesker til Salighed i Betragtning af deres Tro; thi er det Gud alene, som omvender Mennesket, som altsaa ogsaa virker og giver Troen uden Menneskets Medvirken, da vil Troens Forudseen ingen Løsning give paa Spørgsmaalet om, **hvorfor** Gud har forudbestemt de Udvalgte til Salighed. Ingen bliver salig uden ved Troen, og Gud saa ogsaa fra Evighed af Troen hos sine Udvalgte, men som sin egen Gjerning og derfor ikke som nogen Aarsag til deres Udvælgelse. Det er derfor bedst at blive staaende ved det bekjendte Sprog af Prof. Hoseas, 13, 9.; „Din Fordærvelse er af dig selv, o Israel, men i mig er din Hjælp." Alle Forsøg paa at gaa videre ville ende med, at Gud berøves den Ære, som tilkommer ham.

Ogsaa her et Ord af Dr. Guericke. I sin Symbolik, Side 425, skriver han: „Denne sidste nødvendige, om end nok saa meget fra reformert Side besmykkede Slutningsfølge (at nemlig Gud vil Menneskenes Synd) bliver afskyet af den lutherske Kirke som afgjort stridende mod Guds Hellighed og det guddommelige Ord i Skriften. Den erkjender deraf klart, at det ikke tilkommer den Dødelige at ville trænge ind i denne den guddommelige Retfærdigheds Hemmelighed og afstaar i ydmyg Bøielse fra at ville besvare et Spørgsmaal, der, som den ikke skjuler for sig, af de svage Dødelige kun gudsbespotteligt kunde konsekvent besvares. Den lærer: den Salige bliver salig alene ved Guds Naade (i Christo) uden al egen Fortjeneste; den Usalige bliver usalig ved egen Skyld, fordi han vedblivende modstaar den guddommelige Naade. Hvorfor de Førstes Modstand mod den guddommelige Naade endelig bliver brudt, men de Sidstes Modstand ikke, det er ikke de Førstes Fortjeneste, men vel de Sidstes Skyld; den herfor til Grund liggende indre Disposition hos Mennesket kommer visselig, forsaavidt den er god, ogsaa kun fra Gud, men forsaavidt den er ond, ikke fra Gud. Dog, Mennesket med sin svage, ved Synden formørkede Forstand formaar ikke at udforske dette det guddommelige Verksteds dybeste Dyb, og det er større Visdom at erkjende den guddommelige Hemmelighed end gudsbespottelig at løse den.„ (Se ogsaa Guerickes Kirkeh., den norske Oversættelse, 2den Del, S. 291). Denne Dr. Guerickes Udtalelse staar i skjøn Harmoni med Ap. Paulus's Ord i Brevet til Rom., 11te Kap. Efterat Apostelen i det 8de, 9de og 11te Kap. har talt meget om Guds

Børns Forudbestemmelse og Udvælgelse samt om, paa hvilken underlig Maade Guds Naade aabenbarer sig blandt Menneskene, saa afslutter han endelig det Hele med disse Ord: „O, Rigdoms Dyb baade paa Guds Visdom og Kundskab! hvor urandsagelige ere hans Domme, og hans Veie usporlige! Thi hvo haver kjendt Herrens Sind? eller hvo var hans Raadgiver? eller hvo gav ham først, at det igjen skulde betales ham? Thi af ham og ved ham og til ham ere alle Ting; ham være Ære i Evighed! Amen!" (Kap. 11, 33—36). Ganske paa samme Maade taler da ogsaa den lutherske Kirke i sin Bekjendelse. I Konkordief., Grundig Forkl., Art. 11, gjøres først i §§ 40 og 41 opmærksom paa, at vi ikke skulle søge at ville udforske, hvor stort Tallet paa de Udvalgte er, heller ikke hvilken Tid og Time, Gud har bestemt for Enhvers Kaldelse og Omvendelse, eftersom Saadant ikke er os aabenbaret; og saa fortsættes i §§ 42 og 43 saaledes: „Det Samme have vi at gjøre, naar vi se, at Gud giver sit Ord paa et Sted og ikke paa et andet, borttager det fra et Sted og lader det blive paa et andet. Fremdeles: En bliver forhærdet, forblindet, given hen til et forvendt Sind, en Anden, omendskjønt i samme Skyld, bliver igjen omvendt osv. I disse og lignende Spørgsmaal sætter Paulus os et vist Maal, hvor langt vi skulle gaa, nemlig at vi hos en Del skulle erkjende Guds Dom. Thi det er Syndens velfortjente Straf, naar Gud paa et Land eller et Folk straffer sit Ords Foragt saaledes, at det ogsaa gaar ud over Efterkommerne, saaledes som det er at se paa Jøderne; derved viser Gud Sine paa nogle Lande og Personer sit Alvor, hvad vi Alle havde vel fortjent og vare værdige til, fordi vi forholde os slet mod Guds Ord og ofte svart bedrøve den Helligaand, paa det at vi skulle leve i Gudsfrygt og erkjende og prise Guds Godhed, uden og mod vor Fortjeneste, mod os og paa os, hvem han giver og lader beholde sit Ord, hvem han ikke forhærder og forkaster. Thi efterdi vor Natur er fordærvet ved Synden, værdig og skyldig til Guds Vrede og Fordømmelse, saa skylder Gud os hverken Ord, Aand eller Naade, og naar han giver det af Naade, saa støde vi det ofte fra os og gjøre os uværdige til det evige Liv, Ap. Gj. 13, (46). Og denne sin retfærdige, velforskyldte Dom lader han se paa nogle Lande, Folk og Personer, paadet vi, naar vi sammenholde os med dem og sammenligne os med dem, desto flittigere skulle lære at erkjende og prise Guds rene, uforskyldte Naade mod Barmhjertighedens Kar. Thi dem sker ikke Uret, som straffes og modtager sine Synders Løn; men paa de Andre, hvem Gud giver og bevarer sit Ord, og som han derved oplyser, omvender og opholder, forherliger Gud sin rene Naade og Barmhjertighed uden deres Fortjeneste. Naar vi gaa saa vidt med i denne Artikel (Udvælgelsen), saa blive vi paa den rette Bane, som skrevet staar Hos. 13, (9): „Din Fordærvelse er af dig selv, o Israel, men i Mig er

din Hjelp." Men naar vi i denne Sag ville springe for høit og udover disse Skranker, da skulle vi med Paulus lægge Fingeren paa Munden, tænke og sige: 'O, Menneske! hvo er du, at du vil gaa irette med Gud' (Rom. 9, 20)."

Ogsaa Professor Schmidt lod for 8 Aar siden Hemmeligheden saavel i Udvælgelien som i Omvendelsen staa uløst, uforklaret. I det theologiske Tidsskrift „Lehre u. Wehre", Aarg. 1874, S. 39 skriver han (ianledning af den Paastand af de tydske Jowaere, at det staar i Menneskets Magt ikke alene at bestemme sig mod, men ogsaa for Naadens Kald i Omvendelsen, at altsaa den sidste Afgjørelse ogsaa til Omvendelse ligger hos Mennesket) saaledes: „At udglatte Omvendelsens og Naadevalgets Hemmelighed ved Fornuftspekulation er her, som ved alle Guds Hemmeligheder, i sin sidste Grund intet mer og intet mindre end at bortforklare Hemmeligheden som saadan. Men vi ville ogsaa i dette Punkt med Eftertryk fastholde 'Troens Hemmelighed' — 'paa det vi ikke skulle forfordeles af Satan. Thi det er os ikke ubevidst, hvad han har i Sinde.' — — Den moderne, videnskabelige Theologi's Forsøg paa at korrigere vore Gamle i saa mange Artikler (f. Ex. Inspirationen, Christi Person) gaar nemlig i Regelen ud paa dette at lægge Troens Hemmeligheder tilrette, gjøre dem indlysende og forklarlige for den filosofiske Forstand eller 'sensus communis'; men dette lader sig kun udføre derved, at man tager bort mer eller mindre af Hemmeligheden, fordi de aabenbarede Sandheder himmelvidt overstiger vor Fornuft. 1 Kor. 13, 9—12." Saa skrev Prof. Schmidt for kun 8 Aar siden. Hvad skriver og siger han nu? Blandt Andet saaledes: „Naar af to Ugudelige kun den ene omvendes, da maa der have været en Forskjellighed i deres Modstand; thi hvis ikke, vare de begge blevne omvendte, eller og er det ikke sandt, at Gud vil Alles Frelse ligemeget." (Af hans Foredrag i et Menighedsmøde paa Koshkonnong. Se „Kirket." for d. A., S. 68). Her er naturligvis al Hemmelighed i ovennævnte Retning fjernet. Var S. bleven staaende ved sin gamle, enfoldige Opfatning, saa vare vi rimeligvis blevne forskaanede for den sørgelige Naadevalgsstrid, som nu plager, forvirrer og forarger saa Mange, selv Oprigtige inden vort Samfunds Menigheder, men som visselig tillige er Djævelen og hans Folk til største Glæde.

Og nu til Slut kun et Par Bemærkninger. Med Hensyn til Dr. Guerickes Naadevalgslære, saa er den ikke ny eller fremmed hverken for den lutherske Kirke ialmindelighed eller for den norsk-luth. Kirke isærdeleshed. Det er just den samme Lære, den luth. Kirke bekjender i sin Konkordieformel, Art. 11, og ved Oversættelsen af G.'s Kirkehistorie paa Norsk, er hans Lære bleven bekjendt ogsaa blandt norske Christne, ja hans Kirkehistorie brugtes endog en Tidlang som Lærebog af de theol. Studenter ved Christiania Universitet. Men at en Naadevalgslære som hans skal være calvinsk, det er neppe bleven hørt blandt virkelige Lutheranere, førend i den seneste Tid her-

tillands. Dernæst: Dr. G.'s Fremstilling af Forholdet mellem den lutherske og reformerte Naadevalgslære viser os, at det vel kan gaa an at finde Sætninger i den calvinistiske Fremstilling af Naadevalgslæren, som har Lighed med Sætninger i den lutherske Naadevalgslære, og at saaledes den Bevisførelse ikke holder Stik, at naar en Lutheraner, idet han udvikler denne Lære, udtaler en Sætning, som ogsaa Calvinisterne kunne vedkjende sig, at da dermed skal være godtgjort, at en saadan Lutheraner maa lære calvinistisk om Udvælgelsen. Skulde ingensomhelst Lighed finde Sted mellem den lutherske og reformerte Kirkes Lærdomme, da fandtes der selvfølgelig ingen Christi Kirke blandt Calvinisterne. Sagen staar derfor her som i alle øvrige Læreartikler saa, at de rigtige Udtryk og Udtalelser, som findes i den reformerte Kirkelære, de findes ogsaa i den lutherske, det Falske i hin har derimod vor Kirke forkastet. Min Mening er, at dette slet ikke har været ihukommet, som det burde, under nærværende Strid om Naadevalget. Den barmhjertige Gud give, at den Kamp og Trængsel, vort kjære Kirkesamfund i denne Tid er bleven bragt ind i, maa bidrage til dets Luttrelse og til dets Befæstelse og Bevarelse i Guds Ords Sandhed!

J. A. T.

Smaastykker.

„Budbäreren", Hauges Synodes Orgau, skriver i No. 9 d. A.: „Naadevalgsstriden griber mere og mere om sig i den norske Synode. Den tydske Missouri-Synode med Prof. Walther i Spidsen har opfundet og forfægter en Udvælgelseslære, der stemmer ganske overens med Calvins Lære i dette Punkt." Ja, saa staar der ordret! De, som virkelig kjende Calvins Lære og Missouri-Synodens Lære, vide ogsaa, hvor usand og uretfærdig denne voldsomme Dom er. Det er sørgeligt, at nu ogsaa „Budbæreren" skal begynde at optræde paa den Maade. Tager man det ikke mere nøie med fine Domme, vil det lidet baade at holde Frikonferentser til Opnaaelse af kirkelig Enighed.

„Lutherske Vidnesbyrd" No. 14 stiller 10 Spørgsmaal til os. Uagtet Prof. Schmidt ved en omhyggeligere Gjennemlæsning af vort Blad vil finde disse Spørgsmaal af os før besvarede, kunde vi vel atter indlade os paa at gjentage en saadan Udvikling og prøve at gjøre den end tydeligere. Men vi ønskede da først, at der fra hans Side blev gjort ialfald et Forsøg paa at imødegaa vore tidligere Artikler og særligt det Skriftbevis, som i dette Blad er leveret. Til dette Sidste have vi hidtil i hans Blad endog ikke fundet nogen Antydning. Og dette er dog Hovedsagen: Hvad lærer den hellige Skrift i Hovedstederne om Udvælgelsen om samme?

„Nödtvungent Forsvar" No. 7 og 8 er nu udkommet kun hveranden Maaned, efterat vi leverede de 6 første No. i Løbet af 3 Maaneder. Vi have haabet, at vi ikke skulde blive nødt til at levere mere end en Aargang af dette Blad og have opfattet Stillingen iblandt os saa, at de Allerfleste nu helst saa, at baade Prof. Schmidts og vort Blad gik ind. Dette have vi ogsaa foreslaaet for Prof. Schmidt. Imidlertid ønske vi ikke i den opkomne Strid at levere Mere, end der forekommer os nødvendigt, og have derfor anseet det tjenligt indtil videre at tage os god Tid med Resten af Bladet. Standser Prof. Schmidt til Nytaar, som vi haabe, med Udgivelsen af sit Blad, ville vi levere vore Abonnenter, hvad der da muligens maatte mangle af den lovede Aargang af vort Blad, idet vi isaafald deri behandle andre Gjenstande.

Entered at the post office at La Grosse as second-class postal matter.

Trykt i „Varden"'s Avistrykkeri — La Crosse, Wis.